

Inkább gyalog

OSZTROVSZKIJ: ERDŐ

IBOS ÉVA KRITIKÁJA

A művészet szabad, bár művelője a törtető, pénzforgató világban eleve gyanús és lenézett, mert nem illeszkedik be és nem megvásárolható. Ha ennek az az ára, hogy a vándorszínészeknek trojka helyett gyalogosan kell elbándukolni a kikötőig, hát legyen.

Osztrovszkij [Erdő](#) című darabjában adva van egy gazdag, a pénztét, s „jótéteményeit” rapszodikusán, de koránt sem nemes célok által vezérelten osztogató földbirtokosnő, akit – szokás szerint – talpnyalók hada és kegyelemkenyéren élő szegény rokonok vesznek körül. Aztán felbukkan az elveszettnek hitt unokaöcs, akit a vérvonal szerint mégiscsak megilletne valamiféle juttatás, kedvezmény, minimum elfogadás, csakhogy belőle szabadszellemeű vándorszínész lett, aki egészen más optikán látja a világot, így neki nem jut semmi. „Csak” a saját szabadsága, a tiszta lelkiismerete és a morális győzelem.

A mű vezérfonala remekül körbe van szöve életszagú konfliktusokkal és karakterekkel, más szóval érvényességüket az idővel sem veszítő helyzetekkel és alakokkal. A főszereplő Gurmizsszkaja udvartartásába például beletartoznak az ostobácska szomszédok – *Andrejcsik István* és *Kosztolányi József* mv. megismerélyesítésében –, akikre kvázi, mintegy nézőkösikönségre van szüksége az asszonynak csűrcsavaros gondolatai előadásához. Aztán Ulita nevű cselédje, aki bizalmi státuszát hízelgéssel és besúgással igyekszik megtartani, s akiből csak a birtokhoz nem tartozó idegen előtt tör fel az önutálat. *Borsos Beáta* játéka tenyérbemászó pontossággal láttatja a morzsáért mindenre kész figurát.

A kezdetben egymásnak szánt, családtagként ott élő két nincstelen fiatal két végpontot képvisel. Akszjusa, bár megadóan tűri sorsát, távol tartva magát az udvari machinációktól, valójában csendes lázadó, aki következetesen kitart autonómiája és őszinte érzelmei, vagyis választott szerelme mellett. Tisztaságát és különállóságát szépen érzékelteti *Juniki Noémi* m.v. játéka, amit csak nyomatékosit a színésznő légies, többnyire fehérbe öltöztetett megjelenése.

Vele ellentétben a *Turi Péter* által megformált Bulanov (ő nem valódi rokon, csak valami afféle) az elvtelen, skrupulusok nélküli haszonlesés magaskiskolája. A darab elején még tejföldrösszű fiatalember hamar felismeri „az idősk szavát”, nevezetesen, ha a jóval idősebb földbirtokosnő szeretőjévé válik, az ő zsebében is csilingelni fognak a fényes rubelek. Pláne, ha törekvéseit frigy koronázza, akkor aztán nincs megállás az autoriter akarnokságig.

Gurmizsszkaja üzletársát, az apránként eladogatott erdők (mert több is van) felvásárlóját *Kárász Zénó* játssza. Fakereskedője nem egy makulátan ember, s bár svindler ő is, a földbirtokosnő hitt unokaöcs kispályás. Apaként is billeg, de hatalmaskodása a mű végére, fia csekély hozománnyal bíró házasságát végül elfogadva, enyhül. *Poroszlav Kristóf* fiúja mentes az előnyös biznissz iránti vágytól, ő Akszjusa titkos szerelme, aki a jogyermekei teteszoszaságtól jut el akarata érvényesítéséig. Pjotr szerepében a színésznek sokszor kell szótlanul álldogálnia a színpadon, amiről kár lenne azt hinni, hogy ilyenkor nincs színészi dolga. Talán több is, mint amikor beszélni kell, mert ilyenkor a néma jelenlét meggyőző ereje a „játék”.

Mindaddig zavartalanul folyik a machiavellisztikus társasjáték, míg meg nem érkezik az eltűntnek hitt unokaöcs vándorszínész társával. Egyikük drámai, másikuk vígjátéki aktor, ők Szomorov és Vigov. *Borovics Tamás* maga a zabolátlan szabadság. A kívülről, aki bár szívesen elégtű ki hedonista igényeit, morális alapállását az elfogyasztott alkohol mennyisége sem befolyásolja. Futótűzként perzselt lát a játszmákba bonyolódott háznép mindennapjait, s végül ő az, aki kijavítja a megjavíthatót: saját, jogosan kapott ezer rubelét ajánlja fel Akszjusa hozománnyaként. Mindeközben élvezetes vitákat hallhatunk a komoly és könnyű műfajok értékéről és életképességéről, melyeket sorstársával, a *Vicei Zsolt* által alakított Vigovval folytat. Őt sem nyűgözi ile a birtokon honos miliő, menne már, sőt, elszökne a kétes kényelemből, ráadásul Szomorov ezresére apellálva nem gyalog. De aztán persze, mégis.

Ennek a világnak a közepén trónol a birtok tulajdonosa Gurmizsszkaja, *Fekete Gizi* rafináltan érzékeny alakításában. Ő az a színésznő, akinek mindent elhiszek, mert öttől százéves korig meg tud jeleníteni bárkit, királynőtől cselédig bármit. Földbirtokosnője egyszerre agyfűrt és naiv, megnyerő és kökémény, manipulatív és manipulálható, s ennek a jellemvonás-orgiának az érzékeltetéséhez nincs szüksége látványos, külsőséges eszköztárra.

Van egy különutas karakter a szereplők között, Karp, az inas. *Jakab Tamás* játssza. Senkihez sem tartozik, de mindent átlát. Végig fehér kesztyűt visel, mintegy elhatárolva magát a piszkos dolgoktól. Hogy miféle világ – és milyen színházi ensemble – nyílik majd meg előttünk az elkövetkező három évében, azt az ő figurája vetíti elénk az előadás nyitányaként. Itt kérem, porhintés lesz! Ugyanis Jakab szenttelen arccal, kezében egy minden mozdulatra hintőport okádó fehér kendővel esztrádszerű, viccesen pantomim mozgású szólót ad elő, megadva az előadás alaphangját.

Gazdagon rétegzett *Koltai M. Gábor* rendezése a Szegedi Nemzeti Színház Horváth Mihály utcai színpadán. A fent említett kezdő geg-jelenet eleve sejteti az előadás szatirikus hangvételét és játékoságát, a mű rendezői olvasatát. Ennek egyik eklatáns példája a groteszk szereposztás, ugyanis Fekete Gizi mellé még a koránál is fiatalabbnak tetsző, vékony, kistermetű Turi Pétert rendelte, ami párosuk fájó karikatúraszzerűségét még inkább aláhúzza.

Tetszettek *Vereckeí Rita* (nyilván a rendezői koncepcióhoz igazodó) díszlet- és jelmez megoldásai is. Üdítően tiszta a színpadkép, végre nincs túlterhelve a látvány régimódi enteriőrökkel! A darab szerinti erdő-színhelyeket könnyen pozicionálható, zöld árnyalatú függönyök jelenítik meg, amelyek a belső terek keretezésére is alkalmasak, de ha kell, nyalábba fogva fákat jeleznek. Hasonlóan sokoldalúak az ülbalkalmatosságok, pláne a székek, amelyek rendje vagy épp rendtelensége tökéletesen közvetíti a cselekmény aktuális állását. A jelmezek jól karakterizálnak, főleg a főszereplő ruhái, melyek fokozatosan dúsuló, tortadíszszerű ízléstelensége plasztikusan tükrözik Gurmizsszkaja jellem(vissza)fejlődését.

Mindezekon kívül Koltai jó érzékkel elszórt pár posztmodern rendezői ötletet, amelyek nem csak szórakoztatóvá, de metszően élessé és közelivé teszik Osztrovszkij drámáját.

Ibos Éva

Forrás: [Szegedi Nemzeti Színház](#)

Címkék: Erdő, Ibos Éva, Kisszínház, kritika, Osztrovszkij, Szegedi Nemzeti Színház, színház

Megosztás

[Vissza a bejegyzésekhez](#)

Kapcsolódó tartalmak

Színház

Kritika

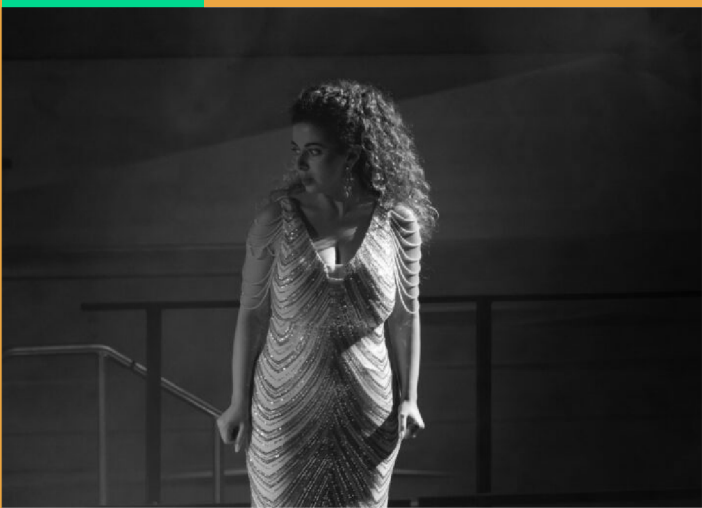
Tiszatájonline / 2025. december 3.

Sem Jancsi, sem Juliska

OPERABEMUTATÓ A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZBAN

MÁROK TAMÁS KRITIKÁJA Elsősorban a gyerekekre voltam kíváncsi. A sokadik előadás második felvonásánál írás és...

Színház

Kritika

Tiszatájonline / 2025. november 4.

Eleve elbukó hőseink

AIDA PÉCSETT

MÁROK TAMÁS KRITIKÁJA Nem a folyópart árnyas ligeteit idézi Kesselyák Gergely a pécsi Aida elején,...

Színház

Kritika

Tiszatájonline / 2025. szeptember 25.

Kis magyar pusztá

RÉDEI ROLAND: SAHARA

IBOS ÉVA KRITIKÁJA Latin-amerikai szappanopera megy a tv-ben, szívhez szóló, érzelmes dialógus serceg az öreg...

